

І.В. Житарюк

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ БУКОВИНИ ЗА ЧАСІВ ЇЇ ПЕРЕБУВАННЯ У СКЛАДІ АВСТРІЇ

У роботі висвітлено особливості підготовки вчителів (викладачів математики) для народних шкіл та середніх навчальних закладів Буковини за часів її перебування у складі Австрії. Акцентовано увагу на вимогах, що стосуються освітнього рівня та екзаменів для кандидатів на посади вчителів загальних народних, міщанських і реальних шкіл та гімназій. Зазначено, що система підготовки педагогічних кадрів Буковини відповідала тодішнім європейським стандартам. З'ясовано, що головною проблемою у професійному становленні вчителів Буковини на початку ХХ ст. залишалося знання рідної мови.

Першим, хто закладає основи освіти математика, його математичного виховання, є вчитель математики. Сьогодні йому необхідно не лише займатися навчанням математики, але й вихованням насамперед наукового світогляду, розуміння значущості математики в пізнанні навколишнього світу та його закономірностей. Кожна епоха змушує акцентувати увагу на питаннях виховання і навчання, постійному перегляді змісту навчання, пристосовуючи його до потреб практики.

Наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. в центрі уваги освітнього процесу Буковини були питання про урізноманітнення типів навчальних закладів та розбудови національної системи освіти, змісту і методів навчання з метою врахування реальних потреб суспільства, забезпечення наступності змісту і вимог між початковими, середніми та вищими навчальними закладами, підготовки науково-педагогічних кадрів.

Одним з тих, хто реалізовував зазначені завдання, був вчитель (викладач) математики. Від його математичної, психолого-педагогічної і методичної підготовки, особистих якостей залежали професійна компетентність і здатність організувати навчально-виховний процес на рівні тогочасних вимог. У цісарсько-королівській Австрії було розроблено систему вимог щодо підготовки педагогічних кадрів, зокрема і з математики, що відповідала європейським стандартам, яка діяла і на Буковині.

Створюючи сьогодні в Україні нову систему освіти з урахуванням процесів євроінтеграції та гуманізації національної освіти, шукаючи шляхи інтеграції математичної науки у світовий науковий простір, варто творчо використовувати досвід розв'язання аналогічних проблем у регіонах України, котрі в минулі епохи перебували у складі європейських держав, зокрема щодо підготовки науково-педагогічних кадрів.

Метою даної статті є дослідження на підставі історіографічних джерел комплексу чинників формування педагогічних кадрів (викладачів математики) Буковини за часів її перебування у складі Австрії.

Підготовка педагогічних кадрів для народних шкіл Буковини

Оскільки від освітнього рівня учителя залежить математична освіта учнів, тому зупинимося на окремих питаннях їх підготовки до викладання у навчальних закладах Буковини того часу. Певні аспекти підготовки педагогічних кадрів Буковини відображено в дослідженнях О. Пенішкевич [1-3]. Зазначимо, що відкриття народних шкіл Буковини потребувало власних педагогічних кадрів, які б добре знали і володіли не лише матеріалом предметів, що викладали в них, а й знали мови корінних жителів краю – українців і румунів.

Вперше підготовка вчителів була передбачена у головних і нормальних школах після виходу в грудні 1774 р. закону про «Загальний шкільний порядок», за яким школи Австрійської імперії було поділено на тривіальні, головні та нормальні з німецькою мовою викладання.

Нестача вчительських кадрів для новоутворених шкіл дала підставу генералу К. Енценбергу перетворити відкриті «нормальні» школи в учительські препаранди, де мали змогу навчатися найздібніші буковинці, які закінчили 3 класи головної школи і курс «доброї научної методи, щоб після були способні вчити дітей по інших школах» [4, с. 111]. Після проходження тримісячного курсу навчання препарандисти склали екзамен у присутності директора та шкільного наглядача й за його успішної здачі отримували свідоцтво за підписом директора і вчителя про те, що можуть бути помічниками вчителя. Крім того, отримане свідоцтво і працевлаштування було підставою для звільнення чоловіків від військової служби. Після року роботи в школі помічником учителя випускник препаранди, якщо йому виповнилося 20 років, міг звернутися до окружного шкільного наглядача з заявою про присвоєння йому кваліфікації учителя. На жаль, незначна кількість кандидатів погоджувалася на таке навчання, в основному це були попи та дякони. Хоча учням препаранди і підвищили стипендію до 5 зл., більшість з них залишала навчання [3, с. 305].

Крім такої підготовки, було ще й практикування у вчителя; в обов'язок вчителя входила підготовка помічників і наступників. Після закінчення третього класу головної школи можна було при ній пройти три- або шестимісячну практику і зайняти посаду помічника вчителя.

Значну допомогу при підготовці майбутніх учителів надавала створена в 1786 р. клерикальна школа в Сучаві, яку в 1789 р. було переведено до м. Чернівців. В школі готували православних священників, вивчали предмети, необхідні для їх щоденної роботи, а також письмо й арифметику; проте вона не забезпечувала повноцінної вищої освіти, більшість її учнів мали слабкі знання з природничих наук, фізики, математики [3, с. 306].

Отже, незважаючи на існування клерикальної школи та вчительських препаранд, проблема підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів Буковини залишилася досить складною.

Прийняття закону «Політична устава шкільна» (1805 р.) підвищило вимоги щодо підготовки вчительських кадрів для народних шкіл: учителі головних шкіл мали б пройти шестимісячні педагогічні курси з основних принципів і методів навчання на базі нормальної або показової школи; для вчителів тривіальних шкіл мало бути проведено тримісячні курси підготовки в одній з головних шкіл округу з обов'язковим складанням іспитів; усі бажаючі працювати домашнім учителем повинні прослухати курс лекцій при показовій або головній школі з одержанням відповідного свідоцтва [5, с. 200-203].

На початку 60-х років XIX ст. існувало дві препаранди – православна і римо-католицька, навчання в яких тривало два роки. На першому році слухачі православної педагогічної препаранди вивчали релігію з елементами історії Біблії (2 години на тиждень), румунську мову (3 години), українську (3 години), німецьку (3 години), математику (2 години) і початкове навчання грамоти (1 година), а церковний спів, каліграфія та малювання були додатковими предметами (2 години на тиждень).

Другий рік навчання мав методично-педагогічне спрямування: загальна педагогіка (2 години на тиждень), спеціальні методики вивчення румунської, української та німецької мов (по 2 години на кожну), методика вивчення математики (2 години). Досить незначним було вивчення історії та природознавства одночасно з обговоренням букваря та інших підручників. Крім того, майбутні вчителі повинні були щотижня проходити практику й відвідувати 5 уроків у головній школі [2, с. 185].

У 1854 р. при вищих реальних школах було відкрито спеціальні дворічні курси з підготовки вчителів для нижчих реальних шкіл за трьома напрямками: перший – викладання географії, історії, природничих наук; другий – арифметики, геометрії і геометричних рисунків, будівництва та архітектурних рисунків, рисунка від руки та фізики; третій – природничих наук, фізики, хімії та арифметики [4, с. 91]. Проте це не задовольняло потреби в підготовці педагогічних кадрів.

Згідно з державним шкільним законом від 14 травня 1860 р., було реорганізовано підготовку вчителів для народних шкіл. Міністерство освіти і віровизнань Австрії видало розпорядження від 22 листопада 1870 р. про відкриття чотирирічних учительських семінарій для чоловіків і жінок. На початку 1870 – 1871 н.р. відкрито відділення для чоловіків у Чернівецькій учительській семінарії, а з 1872 р. – для жінок. Крім того, в семінарії діяли підготовчі курси, двокласна нижча реальна та чотирикласна школи. Навчання в учительських семінаріях було безкоштовним і доступним для всіх, незалежно від національності і віросповідання. Ці заклади були найпопулярнішими в системі фахової освіти краю, оскільки в них можна було здобути добротну освіту [2, с. 186].

Навчальний план з математики, рекомендований педагогічним закладам приписом Міністерства освіти і віровизнань Австрії від 19 липня 1870 р. № 7033 [6, арк. 3-9], був таким: усний і письмовий рахунки, елементи алгебри і геометрії, методика викладання математики, засоби формування геометричних уявлень, звичайні і десяткові дроби, пропорції, рівняння першого і другого степеня, величини, вимірювання маси і грошова система та їх використання у комерційних розрахунках, а також основи комерційного і ремісничого бухгалтерського обліку. Для вчительських семінарій у 1878 р. було видано підручник з геометрії [7], що складався з трьох частин: планіметрії, стереометрії, основних понять тригонометрії. В додатку до підручника наведено матеріал обчислення земельних ділянок, вимірювання відстаней і кутів на полі, обчислення площ земельних ділянок неправильної форми.

Майбутні вчителі ознайомлювалися з навчально-виховним процесом, діяльністю педагогів, училися спілкуватися з учнями і на четвертому році навчання упродовж навчального року проводили уроки та виховні заходи в усіх відділах народної школи.

Щотижня на спеціальних конференціях за участю практикантів, учителів та директора обговорювали проведені уроки, виховні заходи, надавалися необхідні методичні вказівки і поради [4, с. 87].

Зазначимо, що в 1873 р. було створено екзаменаційну комісію для кандидатів на посади вчителів загальних народних та міщанських шкіл, які здавали усний екзамен з педагогіки, мови викладання, математики, історії, географії, природознавства, фізики, каліграфії, співу та ін., й отримували свідоцтво на право викладання в загальних народних та міщанських школах [8].

Навчання в учительських семінаріях завершувалося випускними іспитами з усіх шкільних предметів та практики. Випускники семінарій мали право на отримання посади молодшого вчителя або вчителя-практиканта. Пропрацювавши два роки, вони склали кваліфікаційні іспити для одержання свідоцтва на право викладання в народних школах [2, с. 197].

Чернівецька вчительська семінарія (відділення для жінок і чоловіків) тривалий час була провідним навчальним закладом, який готував педагогічні кадри Буковини. За період з 1873 р. до 1905 р. семінарію закінчило 957 чоловіків і 660 жінок [9, с. 89]. Варто зазначити, що з 1873 р. при семінарії діяли підготовчі курси – спочатку річні, потім – дворічні.

Учительські семінарії з німецькою мовою викладання готували вчителів для україно- і румуномовних шкіл, але семінаристи за три або чотири години на тиждень не отримували достатніх знань «корінних» мов (як необов'язкових предметів). Третина слухачів

семінарій були українцями, але, як зазначав І. Карбулицький, вони «до ладу бесідувати не вміли по-своєму» [4, с. 92]. З одного боку, нагода навчатися німецькою мовою мала позитивне значення для загального розвитку семінаристів, але, з іншого боку, їм було важко працювати з дітьми, рідна мова яких не була німецькою. Особливо важко було навчатися у семінарії учням-українцям, які погано знали німецьку мову й, окрім того, більшість з них були з бідних родин [10], [11].

З 1900 р. було збільшено кількість годин на вивчення української та румунської мов. Викладання окремих предметів рідною мовою у підготовчих класах учительської семінарії поліпшило становище, але докорінно не розв'язало проблему переходу до викладання нею в семінаріях. 16 липня 1901 р. Буковинський сейм прийняв резолюцію про відкриття в семінарії українського і румунського паралельних відділень, у яких релігію, методіку, геометрію, історію і церковний спів мали викладати рідною мовою. Лише в 1909 р. семінарію для чоловіків було поділено на три національні відділення: українське, німецьке та румунське.

Інтенсивний процес розвитку україномовної педагогічної освіти відбувався й приватним шляхом. У 1909 – 1910 н.р. товариство «Українська Школа» відкрило приватну вчительську семінарію для дівчат, що здобула прихильність серед українців Буковини [12]. Тут працювали відомі викладачі – А. Клим, М. Кордуба, З. Кузеля, проф. Т. Бриндзан та Я. Голота, директором був Л. Галицький [2, с. 199].

Отже, на початку ХХ ст. процес становлення педагогічної освіти Буковини значно покращився і був пов'язаний з боротьбою української інтелігенції за національну середню педагогічну школу. Важливим здобутком того часу було відкриття в учительській семінарії українсько-, румунсько- та німецькомовного відділень, а також створення і видання україномовних підручників, методичної літератури, педагогічних часописів.

Підготовка вчителів для середніх навчальних закладів Буковини

З появою наприкінці ХІХ ст. на Буковині значної кількості середніх навчальних закладів і вищого навчального закладу виникла потреба в підготовці педагогічних працівників для них, які б на певному рівні володіли і математичними знаннями. Підготовка вчителів для середніх шкіл Буковини в австрійський період пов'язана з ще більшими труднощами, ніж народних учителів, оскільки були відсутні вищі педагогічні заклади, за винятком Чернівецького університету (відкритого в 1875 р.), тому підготовка вчителів вищої кваліфікації до його відкриття здійснювалася у Львівському та Віденському університетах. Усім, хто бажав отримати кваліфікацію вчителя середньої школи, необхідно було закінчити принаймні чотири курси філософського факультету Львівського університету, скласти кваліфікаційні іспити, організацію і проведення яких здійснювали на основі спеціальних тимчасових приписів, виданих у 1849 р. На філософському факультеті студенти вивчали релігію, логіку, загальну історію, інтегровану з географією, дипломатію і класичну літературу, метафізику (космологію), теологію і етику, правила «хорошого тону», практичну математику, геометрію і технологію. Отже, в університеті студент отримував ґрунтовну гуманітарну і політехнічну підготовку для викладання будь-якого предмета в середньому навчальному закладі [13, с. 61]. Викладання усіх предметів на факультеті велося німецькою мовою. У 1848 р. філософський факультет університету одержав певну свободу у виборі змісту навчання і багато років залишався факультетом професійної підготовки вчителів для середніх навчальних закладів східного регіону Австрії.

Щоб отримати право викладати в середніх навчальних закладах, необхідно було пройти довгий і складний шлях, визначений «Правилами, що стосуються екзаменів кандидатів на вчителів гімназій та реальних шкіл» [14, с. 1293-1307]. Для здобуття кваліфікації «учитель звичайний», яка давала право викладати в гімназіях і реальних

школах, передбачалося проходження таких ступенів: наявність закінченої або незакінченої вищої (університетської чи політехнічної) освіти, складання трьох кваліфікаційних іспитів (три місяці на підготовку до кожного) та обов'язкове річне стажування.

Перший кваліфікаційний іспит – письмова домашня робота з філософії, педагогіки чи дидактики, в якій випускник розкривав уміння застосовувати набуті знання у педагогічному процесі в школі.

Другий – письмовий іспит під «наглядом» – передбачав виконання письмового завдання – написання твору.

Третій – усний іспит з предметів, на викладання яких кандидат хотів отримати дозвіл. Крім того, необхідно було скласти усний іспит з німецької мови та мови викладання. Іспит вважали складеним, якщо кандидат виявив необхідні знання з кожного обраного для викладання предмета. Кандидатам, які не склали іспит, надавали можливість для його повторного перескладання.

Річне стажування. Отримане свідоцтво давало право на випробувальний рік (стажування) під керівництвом досвідченого професора. Частина випробувального року кандидат відвідував уроки свого наставника, потім сам проводив заняття. Успішне закінчення стажування забезпечувало претенденту одержання свідоцтва, яке підтверджувало здатність до викладання обраних предметів, уміння дотримуватися шкільних правил і отримання кваліфікації «учитель звичайний».

Від претендентів на роботу в реальній школі вимагалось не менше трьох років навчання у політехнічному ВНЗ – технічній Академії. Вони теж складали кваліфікаційні іспити з філософії, педагогіки, мов і предметів, які бажали викладати.

Отже, фактично до середини XIX ст. на Буковині сформувалася певна система підготовки й, особливо, атестації вчителів. Проте лише незначна кількість представників Буковини мала можливість брати участь у цій системі, тому відкриття Чернівецького університету 4 жовтня 1875 р. було визначальним у підготовці педагогів вищої кваліфікації.

Студенти Чернівецького університету за розпорядженням Міністерства освіти і віровизнань від 30 серпня 1897 р. могли отримати кваліфікацію вчителя середньої школи за такими спеціальностями: класична філологія (основна) і мова викладання (додаткова); німецька або інші крайові мови (українська, румунська) – основна; додаткова – класичні мови; математика та зображувальна геометрія (основна) і геометричне креслення та фізика (додаткова); природописна історія (основна) і математика та фізика (додаткова); філософія (основна), класичні мови або математика та фізика (додаткова); одна з сучасних мов (французька або англійська) – основна й німецька чи одна з крайових мов як додаткова спеціальність; природописна історія та хімія [14, с. 1295-1296].

Щоб отримати кваліфікацію вчителя середнього навчального закладу, потрібно було закінчити повний курс навчання в університеті. З 1897 р. дозволяли допускати до кваліфікаційних іспитів лише тих претендентів, хто закінчив 4 курси університету, з яких п'ять семестрів навчався на філософському факультеті. Кваліфікаційні іспити були «нелегкими». Для складання іспиту претендент мав написати прохання на ім'я дирекції наукової комісії, де вказував спеціальність, з якої буде складати екзамен, мову викладання та категорію середньої школи, яку він обрав для майбутньої роботи. Іспит складався з трьох частин: домашньої роботи, письмового та усного іспиту.

Усний іспит складали лише ті, хто написав домашню роботу на «задовільно», і в якій було добре проілюстровано знання з головної спеціальності, педагогіки та дидактики. Крім того, було ще одне завдання з додаткової спеціальності. В домашній роботі мала бути використана наукова література з обов'язковим посиланням на неї та її аналізом. Термін виконання домашньої роботи складав три місяці. Наукові роботи або рукопис на ступінь доктора зараховували претенденту замість домашньої роботи. Усний

екзамен підтверджував знання, виявлені в претендента на попередніх етапах кваліфікаційного іспиту. Крім основних дисциплін, складала ще й німецьку мову та мову викладання.

Письмові экзамени претенденти складали в присутності комісії з основної та додаткової спеціальності. На виконання завдань з основної спеціальності відводилося 8 годин, додаткової – 4. Після успішної задачі претендентом усіх екзаменів він упродовж року був практикантом при гімназії чи реальному училищі і лише після цього отримав право зайняти посаду вчителя [2, с. 203-204], [15, с. 12-13].

Головною проблемою у професійному становленні вчителів на початку ХХ ст. залишалося знання рідної мови, оскільки більшість з них закінчували навчальні заклади, де навчання велося «чужою» мовою, або вчилися за підручниками, написаними церковнослов'янською мовою. Навчання в учительській семінарії також не сприяло поглибленню знання рідної мови. За архівними даними, звіт про кваліфікаційний іспит з української мови в листопаді 1906 р., в якому взяло участь 39 учителів, свідчить, що 15 з них було визнано невідповідними, 8 – більш відповідними, 6 – задовільними і 2 – добрими (схвальними) [2, с. 209].

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що система підготовки педагогічних кадрів Буковини відповідала вимогам, запровадженим в Австрії, та європейським стандартам.

У середніх навчальних закладах викладали вчителі та професори з університетськими дипломами і кваліфікаційними свідоцтвами, яких приймали на роботу на конкурсній основі. Професійна підготовка вчителів була поетапною: навчання у ВНЗ, складання кваліфікаційних іспитів, стажування у школі. Її визначальними принципами були – взаємозв'язок загальної і педагогічної освіти, єдність теоретичної і практичної підготовки та залучення кандидатів у вчителі до науково-дослідної роботи.

Професійна підготовка педагогічних кадрів для середніх навчальних закладів Буковини охоплювала теоретичну і практичну частини. Теоретичну здійснювали у ВНЗ, яка складалася з загальнонаукової, профільної і педагогічної, на що затрачалося в 4 рази більше часу, ніж на практичну. Остання забезпечувала пізнання закономірностей і принципів викладацької діяльності й оволодіння основами її організації безпосередньо після навчання у ВНЗ й отримання кваліфікаційного свідоцтва.

Система підготовки фахівців в галузі математичної освіти має визначатися політикою і стратегією держави в плані удосконалення діяльності системи вищої освіти та її адаптації до потреб суспільства, вимог світових стандартів та використовувати новітні методологічні освітні інновації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пенішкевич Д. Підготовка педагогічних кадрів для середніх загальноосвітніх навчальних закладів Буковини в Чернівецькому університеті (XIX – початок ХХ століття) / Пенішкевич Дарина // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – Львів : ЛНУ, 2001. – Вип. 15. – Ч. 1. – С. 241-248.
2. Пенішкевич О.І. Розвиток українського шкільництва на Буковині (XVIII – початок ХХ ст.) : [монографія] / Пенішкевич О.І. – Чернівці : Рута, 2002. – 520 с.
3. Пенішкевич Д. Роль учительських препаранд і семінарій у підготовці педагогічних кадрів на Буковині (XIX – поч. ХХ ст.) / Д. Пенішкевич // Педагогіка та психологія професійної освіти : [науково-методичний журнал]. – Львів, 2000. – № 2, квітень-червень. – С. 305-315.
4. Карбулицький І. Розвій народного шкільництва на Буковині / Іларій Карбулицький. – Вашківці : Руська рада, 1905. – 148 с.
5. Politische verfassung der deutschen Volksschulen für die k.k. österreichischen Provinzen. – Wien, 1844. – 368 s.
6. Державний архів Чернівецької області (ДАЧО). – Ф. 3 : Буковинська крайова управа (К. к. Bukowiner Landes-Regierung), 53738 од. зб., 1854-1918 рр. – Оп. 2. – Т. 2. – Спр. 3969 : Повідомлення державному Міністерству і переписка з дирекцією Чернівецької гімназії про затвердження навчальної програми (1862 р.). – 39 арк.

7. Мочнік Ф. Підручник з геометрії для вчительських семінарій / Франц Мочнік. – Відень, 1878. – 188 с.
8. ДАЧО. – Ф. 390 : Екзаменаційна комісія для кандидатів на вакансії вчителів загальних народних та міщанських шкіл м. Чернівці (K. k. Prüfungscommission für allgemeine Volks-und Bürgerschulen in Czernowitz. Comisiunea examinatoare pentru scoale si civile cu limba de predare română în Cernauți), 78 од. зб., 1873 – 1923 pp. – Оп. 1-2.
9. Смаль-Стоцький С. Буковинська Русь : Культурно-історичний образок / С. Смаль-Стоцький. – Чернівці : з друкарні т-ва «Руська Рада», 1897. – 295 с.
10. ДАЧО. – Ф. 2 : Виконавчий Комітет Буковинського сейму (Der Bukowiner Landesausschuss), 1245 од. зб., 1861 – 1918 pp. – Оп. 1. – Спр. 196 : Відомості, прохання і переписка з гімназіями Буковини про призначення стипендій неімушим студентам із засобів благодійних фондів (1890 р.).
11. ДАЧО. – Ф. 2 : Виконавчий Комітет Буковинського сейму (Der Bukowiner Landesausschuss), 1245 од. зб., 1861 – 1918 pp. – Оп. 1. – Спр. 320 : Інвентарний опис, витяги з кадастрової книги і переписка з правлінням громади с. Бабино про матеріальний стан громади (1891 – 1893 pp.). – Арк. 3-12.
12. ДАЧО. – Ф. 1006 : Приватна дівоча учительська семінарія «Українська школа» в м. Чернівці, 11 од. зб., 1909 – 1921 pp. – Опис.
13. Львівський університет 1661 – 1986 / [ред. колегія : В.П. Бугайов, С.А. Макарич, Д.С. Григоращ]. – Львів : Вища школа, 1986. – 144 с.
14. Розпоряджене Міністерства освіти і віровизнань 30 серпня 1897 р. щодо іспиту кандидатів на учителів гімназій і реальних шкіл // Вісник законів державних. – Відень, 1897. – С. 1293-1307.
15. Чекини А.И. Университеты Галиции и Буковины / А.И. Чекини. – Петроградъ : Сенаторская типография, 1915. – 22 с.

И.В. Житарюк

Кадровое обеспечение математического образования Буковины во время её нахождения в составе Австрии

В работе отражены особенности подготовки учителей (преподавателей математики) для народных школ и средних учебных заведений Буковины во время её нахождения в составе Австрии. Акцентируется внимание на требованиях, которые касаются образовательного уровня и экзаменов для кандидатов на должности учителей общих народных, мещанских и реальных школ, гимназий. Отмечено, что система подготовки педагогических кадров Буковины отвечала тогдашним европейским стандартам. Выяснено, что главной проблемой в профессиональном становлении учителей Буковины в начале XX ст. оставалось знание родного языка.

I.V. Zhitaryuk

Career-oriented Providing of Mathematical Education in Bukovina at its Stay in Structure of Austria

The features of teachers training (teachers of mathematics) for folk schools and middle educational institutions of Bukovina during its stay in structure of Austria are considered. Attention is accented on requirements which relate an educational level and examinations for candidates on the teachers post of general folk, narrow-minded and real schools and gymnasium. It is noted that the system of training of pedagogical personnels of Bukovina corresponded to European standards of that time. It is found out that the main problem in the professional becoming of teachers of Bukovina at the beginning of the XXth ct. was knowledge of the mother language.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2010.